

Міністерство освіти і науки. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/koncepciya-vdoskonalenny-pravnichoyi-yuridichnoyi-osviti-dlya-fahovoyi-pidgotovki-pravnika>.

3. Сопілко І.М. Інновації в юридичній освіті // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія «Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». - 2015. - № 2 (35). - С. 157–160.

4. Балабанова Н.В. Суспільство знань та інновацій: шлях до майбутнього України. – Київ, 2005. - 104 с.

5. Тацій В. Проблеми вищої юридичної освіти в Україні: нові виклики сучасних реалій // Право України. - 2009. - № 1. - С. 4-8.

6. Артикуца Н.В. Інноваційні методики викладання дисциплін у вищій юридичній освіті. Інноваційні технології у вищій юридичній освіті. - Київ, 2005. - С. 3-25.

7. Стан юридичної освіти та науки в Україні (результати дослідження) URL: www.osce.org/uk/ukraine/108309?download=true

УДК 378(043.2)

Володько М.М., Погорілий Р.Р.

*студенти НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського»,
м. Київ, Україна.*

Науковий керівник: Пряміцин В.Ю., викладач

СУТНІСТЬ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ВИЩУ ОСВІТУ В КОНТЕКСТІ ПРИРОДНОГО ПРАВОРОЗУМІННЯ

У кожної людини є природні права, які є невідчужуваними й повинні гарантуватися державою. Зокрема О. Мельничук [1, с.124] вважає, що «права людини виникають і розвиваються на основі природної та соціальної сутності людини; є об'єктивними і не залежать від державного визнання; належать особі від народження; мають невідчужуваний характер; є безпосередньо діючими; визнаються найвищою соціальною цінністю; є необхідною частиною права, певною формою виразу його головного змісту; є принципами та нормами взаємовідносин між людьми і державою, що забезпечують особі можливість діяти за своїм розсудом або отримувати певні блага; їх визнання, додержання і захист є обов'язком держави». Одне з природних прав – це право на освіту. Формування

думки, оцінки, свого бачення на якісь речі відбуваються за допомогою набутих навичок. Ці навички людина отримує в здобутті освіти. Це в свою чергу надає людині обрати свою позицію в суспільстві, формувати його, нести йому користь та задовольняти свої потреби, розвиваючи державу. А держава в свою чергу має забезпечувати право на освіту за допомогою позитивного права. Найголовнішим етапом в системі освіти є вища освіта. Коли людина сформувала позицію для подальшого свого розвитку, здобула базові навички, вона має право на отримання конкретних знань, що дасть їй змогу втілювати свої ідеї в життя, задля свого забезпечення. Таким правом є право на вищу освіту. Воно дає змогу реалізувати потреби індивіда та досягти найвищого етапу його розвитку.

Сьогодні вища освіта є одним з найголовніших чинників для реалізації своїх ідей, можливостей, розвитку держави та суспільства. У нашій країні реалізація права на вищу освіту є одною з найголовніших проблем у системі вищої освіти. Застаріла система, малокваліфіковані викладачі, які не пристосовані до сучасного викладання, недостатнє фінансове забезпечення, низький рівень співпраці вищих навчальних закладів на міжнародній арені та найголовніше – недостатній рівень контролю реалізації права на вищу освіту. В Ході опитування студентів вищих навчальних закладів України Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва та фірмою «Юкрейніан соціолоджі сервіс» [2], було виявлено, що абсолютна більшість студентів – 87% – вважає важливою проблему вдосконалення вищої освіти, із них 36% відносять це соціальне завдання до першочергових. В ході дослідження системи вищої освіти, ми звернулися до систем закордонних країн світу. Ми опрацювали системи таких країн як Німеччина, Великобританія, Данія тощо. За кордоном держава зацікавлена в тому, щоб як можна більше людей здобувало вищу освіту, що дасть змогу розвивати систему держави в економічному, технічному, культурному розвитку. Для цього у вищих навчальних закладах забезпечується реалізація права на вищу освіту, що дає змогу студентам отримувати найсучасніші та найнеобхідніші ресурси, студенти отримують знання від кваліфікованих викладачів, які пристосовані до сучасних методів викладання. Вищі навчальні заклади мають великий список співпраці з підприємствами, установами (так само діє міжнародна співпраця), де можливо працевлаштувати студентів за спеціальністю. У Німеччині, наприклад, діє система «академічної мобільності». Обмін студентами сприяє обміну досвідом, який допомагає набувати навички і вдосконалювати державу. Вищі навчальні заклади Великої Британії,

мають високий рівень автономії. Міністерство освіти здійснює загальну політику у вищій освіті, лише шляхом розподілу матеріальних ресурсів, що дає змогу навчальному закладу формувати свою програму навчання, яке вважає найнеобхіднішим для себе. А в Данії освіта є першим пріоритетом держави. Система вищої освіти цієї країни надає найнеобхідніші ресурси своїм студентам, забезпечує комфортний спосіб навчання, що заохочує здобувачів освіти до навчання. В реалізації права на вищу освіту в нашій країні неодмінно має бути зацікавлена держава, яка є гарантом прав людини.

Саме досвід закордонних вищих навчальних закладів, має стати прикладом для реалізації права на вищу освіту в Україні. Європейські країни з задоволенням готові ділитися своїм досвідом і наслідком цього є, наприклад "Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG)" [3]. Органи держави неодмінно мають втілювати стандарти передових країн в українську систему.

В умовах останніх змін законодавчого регулювання вищої освіти в Україні та формування ефективного механізму реалізації права на вищу все ж таки відзначається велика кількість порушень прав здобувачів вищої освіти та неправомірного відношення до здобувачів освіти з боку викладачів та адміністрації вищих навчальних закладів. Досліджуючи дану тему, можна зробити висновок, що порушення прав студентів можна знайти на кожному кроці, про що свідчить і сайт profrights [4], на якому онлайн реєструються порушення прав студентів, а також це відзначають лідери студентських організацій багатьох вищих навчальних закладів. Тому обізнаність у сфері захисту свого права на вищу освіту являється чи не найпотрібнішим юридичним навиком. Давайте розглянемо всі способи захисту своїх прав.

Першим таким способом являється самозахист. Досліджуючи суб'єктивне право на вищу освіту та класифікуючи їх за формами захисту О. Мельничук зазначила, що самозахист - це засіб неюрсдикційної форми захисту, а в приклад приводить відмову студента відвідувати науковий гурток, заняття на якому не задовольняють його потреби в знаннях, уміннях, навичках[5]. На нашу думку, самозахистом будуть всі дії самого здобувача вищої освіти, його батьків або об'єднань студентів, що не заборонені чинним законодавством та зможуть призупинити порушення права на вищу освіту. Повністю відновити свої права без суду практично нереально, але всі докази, котрі зможе зібрати здобувач вищої освіти і

являються самозахистом. Слід погодитися з Чепис О. яка у своїй роботі зазначає, що самозахист – це самий оперативний та ефективний засіб захисту своїх прав, оскільки його супроводжує зацікавленість особи, яка їх захищає [6].

Окрему увагу хотілося б звернути на діяльність студентських профспілок. Вони захищають всі порушені права студентів, починаючи від притягнення до дисциплінарної відповідальності за порушення правил внутрішнього розпорядку і до представлення інтересів студентів в суді за порушення законів органами влади.

Не можна залишити без уваги і діяльність органів студентського самоврядування. Коло їхніх повноважень також досить широке. Згідно п.5 ч.5 статті 40 Закону України «Про вищу освіту» вони захищають права та інтереси студентів, які навчаються у закладі вищої освіти [7].

Важливим способом захисту права на вищу освіту є адміністративний захист. Суб'єктами адміністративного захисту права на вищу освіту ми можемо визначити посадових осіб Міністерства освіти і науки України, Українського центру оцінювання якості освіти, Національного агентства з забезпечення якості вищої освіти, а також адміністрацію вищих навчальних закладів. Звичайно до Міністерства освіти і науки України можна звертатись у випадках порушень, що вчиняються всіма підпорядкованими їм органами, вищими навчальними закладами, навіть закладами шкільної освіти у випадках порушення прав школярів як майбутніх студентів (затримка у видачі атестату, помилки при внесенні даних в єдину державну електронну базу освіти), що утрудняють доступ до вищої освіти абітурієнтам. Якщо взяти до прикладу корупційні дії викладача до студентів, то адміністративним захистом буде вважатися звернення студентів до деканату або ректорату з проханням замінити викладача.

Найбільш дієвим способом відстоювання свого права на вищу освіту є судовий захист права на вищу освіту. Аналізуючи Реєстр Судових рішень можна зробити висновок, що правосуддя діє і досить велика кількість студентів користуються ним.

Підсумовуючи сказане, ми вважаємо, що необхідно додати в систему вищої освіти України більше практики, забезпечити студентів найновішими та найнеобхіднішими ресурсами, забезпечити їх висококваліфікованими викладачами, які обов'язково мають бути пристосовані до сучасних методів викладання, налагодити міжнародну співпрацю із за кордонними вищими навчальними закладами, що дасть

змогу обмінюватись досвідом і розширити програму академічної мобільності та найголовніше – це збільшити фінансування системи освіти, що дасть змогу реалізовувати свої ідеї навчальним закладам.

Вважаємо за потрібне внести зміни, до Закону України "Про вищу освіту", передбачивши в статті 62 право студентів на самозахист своїх прав та визначивши конкретні можливості даної правомочності. Пропонуємо додати пункт 28 до ч. 1 ст. 62 у наступній редакції: "28) самозахист своїх прав в разі їх порушення науково-педагогічним персоналом, адміністрацією вищого навчального закладу чи іншими учасниками освітнього процесу, що може включати особисте чи через самоврядні органи звернення до адміністрації чи державних органів щодо всіх питань освітнього процесу, оскарження будь-яких дій або рішень учасників освітнього процесу, виявлення та освітлення правопорушень учасників освітнього процесу та участь у вирішенні питань, що стосуються освітнього процесу, включаючи питання доступності, якості вищої освіти, навчально-методичної роботи та забезпечення академічної доброчесності, які не заборонені законом та не суперечать моральним засадам суспільства."

Список використаних джерел

1. Ознаки права людини на освіту: загальнотеоретичний аналіз / О. Ф. Мельничук // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. - 2011. - № 2. - С. 124-127. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2011_2_29

2. Вища освіта в Україні: громадська думка студентів [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва. – Режим доступу: <http://dif.org.ua/article/vishcha-osvita-v-ukraini-gromadska-dumkastudentiv>

3. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area. 2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.eqar.eu/fileadmin/documents/e4/ESG_-_draft_endoresed_by_BFUG.pdf

4. Profrights [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://profrights.org/breaches>

5. Мельничук О. Правові засоби та способи захисту суб'єктивного права на освіту / О. Мельничук // Наука і практика Адвокат № 4(127) 2011 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_gum/Advokat/2011_4/2011-4Melnychuk.pdf

6. Чепис О.І. до питання самозахисту цивільних прав та законних інтересів. Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/8806/1/%D0%A7%D0%B5%D0%BF%D0%B8%D1%81.pdf>

7. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 37-38. – Ст. 2004.

УДК 340.12:93/94

Вершигора Н.А.

*студентка історичного факультету
Уманського державного педагогічного університету П. Тичини,
м. Умань, Україна.*

Науковий керівник: Бержанір А.Л., к.соц.н., доцент

АНАРХІСТСЬКИЙ РУХ УКРАЇНИ У ПЕРШІЙ ТРЕТИНІ ХХ ст.

Без аналізу та врахування досвіду формування провідних суспільно-політичних рухів, їхньої діяльності неможлива розбудова ефективного механізму взаємовідносин державного апарату та суспільства. Анархізм буде залишатися суб'єктом суспільно-політичного життя, зберігатиме свою актуальність доти, допоки існуватиме державна модель організації суспільства. Дослідження історії анархізму дозволяє краще усвідомити можливі альтернативні шляхи будівництва суспільства, ступінь життєздатності та впливу його ідей на перспективи анархістського руху.

Термін «анархізм», що походить від грец. «безвладдя», із середини ХІХ ст. позначався як ідейна течія, у якій головною причиною соціальної нерівності, несправедливості, експлуатації людини людиною вважалася держава – незалежно від її типу та форми правління. До прихильників анархізму зараховували себе різні європейські мислителі, такі як П. Прудон, М. Штірнер та ін. Однак найбільшими теоретиками анархізму і його безумовними лідерами стали російські мислителі М. А. Бакунін і П. А. Кропоткін [1, с. 144].

У висвітленні анархістського руху в Росії й Україні в історичній науці ствердилися два підходи:

1) з позиції більшовицької критики анархізму, що прослідковується в працях радянських вчених;